

Sygn. akt VI U 428/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 6 lipca 2015 r., znak: (...)

w sprawie: A. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

1) oddala odwołanie,

2) zasądza od ubezpieczonego A. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI 428/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił A. B. przyznania prawa do emerytury wobec nieudokumentowania 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Zdaniem organu rentowego, ubezpieczony nie spełnia zasadniczej przesłanki warunkującej przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (k. 105 akt ZUS).

Odwołanie od decyzji złożył ubezpieczony, zaskarżając ją w całości i zarzucając naruszenie przez organ rentowy prawa materialnego, a mianowicie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS poprzez nieprzyznanie ubezpieczonemu prawa do renty, mimo że zachodziły ku temu przesłanki ustawowe. Wskazał, iż przez wiele lat pracował na stanowisku mechanika maszyn ciężkich, w tym maszyn rolniczych. Podkreślił, iż przedłożył organowi rentowemu nowe dokumenty, które – w jego ocenie – świadczą o posiadaniu wymaganego ustawą okresu pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury (k. 2 – 6 akt).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji. Dodał nadto, że przedłożone przez ubezpieczonego nowe dokumenty, tj. umowy o pracę, angaże i zaświadczenie lekarskie nie dały podstaw do uznania, że w okresie zatrudnienia w (...) w M. (1.10.1969 – 31.12.1973) oraz w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) w D. (1.01.1974 – 31.12.1998) ubezpieczony wykonywał prace w szczególnych warunkach (k. 7 – 7 v. akt).

W piśmie procesowym z dnia 24 marca 2016 roku pełnomocnik ubezpieczonego sprecyzował żądanie zawarte w odwołaniu od decyzji, wskazując, iż wnosi o przyznanie prawa do emerytury od dnia złożenia wniosku, tj. od stycznia 2012 roku (k. 41 – 42 akt). Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2016 roku ubezpieczony wskazał dodatkowo, iż do okresu pracy w warunkach szczególnych żąda zaliczenia okresów zatrudnienia 1.10.1969 – 31.12.1973 roku w (...) w M. oraz w okresie 1.01.1974 – 31.12.1998 roku w Spółdzielni (...) w D., jako że pracował w kanałach remontowych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (nagranie audio, k. 78 akt).

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VI U 2009/15 oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji (k. 79 akt).

Na skutek apelacji pełnomocnika ubezpieczonego wyrokiem z dnia 5 stycznia 2017 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1450/16 Sąd Apelacyjny w Gdańsku uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania za II instancję. W pisemnych motywach orzeczenia Sąd ten wskazał, że dokonując analizy roszczenia wnioskodawcy Sąd I instancji, w sytuacji gdy ubezpieczony wystąpił z kolejnym wnioskiem o przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, dołączając kolejne dowody i domagając się na ich podstawie oceny jego prawa do dochodzonego świadczenia z uwzględnieniem okresu zatrudnienia uprzednio nieuznanego za pracę w szczególnych warunkach, powinien potraktować wniosek ubezpieczonego, jako wniosek złożony w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tak więc, w pierwszej kolejności powinien skontrolować dopuszczalność przedmiotowego odwołania, a w razie pozytywnych wniosków w tym zakresie – dokonać ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, z uwzględnieniem przedłożonych przez wnioskodawcę nowych dowodów i na ich podstawie ponownie ocenić zasadność roszczenia w świetle właściwych przepisów prawa emerytalnego (k. 108, k. 112 – 120 akt).

Na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2017 roku strony podtrzymały swe dotychczasowe stanowiska w sprawie. Ponadto każda ze stron uzupełniła swe żądanie o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych (nagranie audio, k. 143 akt).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony A. B. urodził się w dniu (...). Ukończył (...) Szkołę Zawodową nr (...) w I., uzyskując zawód mechanika samochodowo – ciągnikowego. W 1972 roku uzyskał wykształcenie uzupełniające mistrza w zawodzie ślusarza maszynowego.

Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

/okoliczności bezsporne/

W okresie od dnia 29 stycznia 1968 roku do dnia 30 września 1969 roku ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w S..

/dowód: oświadczenie wnioskodawcy, k. 7 – 7 v. akt ZUS; zaświadczenie, k. 9 akt ZUS;

W okresie od dnia 1 października 1969 roku do dnia 31 grudnia 1973 roku ubezpieczony był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w M. w Filii w D. na stanowisku mechanika samochodowo – ciągnikowego w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przez pierwszy rok pracy, tj. od dnia 1 października 1969 roku do dnia

1 października 1970 roku ubezpieczony odbywał wstępny staż pracy na stanowisku mechanika samochodowo – ciągnikowego.

/dowód: umowa, k. 55 – 55 v. akt, k. 102 – 103 akt ZUS; świadectwo pracy, k. 66 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; świadectwo pracy, k. 9 – 9 v. akt ZUS; dokumentacja pracownicza/

Po przekształceniu Państwowego Ośrodka (...) w M. Filii w D. ubezpieczony stał się pracownikiem Warsztatu Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., która następnie przekształciła się w Spółdzielnię (...) w D..

W spółdzielni tej ubezpieczony pracował nieprzerwanie w okresie od dnia 1 stycznia 1974 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku. Początkowo został zatrudniony na stanowisku mechanika – ślusarza w zakładzie naprawczym, a następnie zajmował stanowisko mechanika samochodowo – ciągnikowego.

/dowód: angaże, k. 43 – 47 akt, k. 94 – 100 akt ZUS; informacja o zwolnieniu z obowiązku świadczenia pracy, k. 48 akt; angaże, k. 56 – 68 akt; zeznania świadka Z. N., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania świadka A. W., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; świadectwo pracy, k. 12 – 12 v. akt ZUS; umowa o pracę, k. 101a – 101a v. akt ZUS; dokumentacja pracownicza/

W ww. zakładach pracy znajdował się jeden warsztat naprawczy, w ramach którego przeprowadzano naprawy ciągników. W jego skład wchodziła hala główna, spawalnia i kuźnia. Początkowo był jeden kanał remontowy, który mieścił się na hali głównej. Z czasem dobudowano kolejne trzy kanały remontowe. Jednorazowo do naprawy było kilka ciągników. Na hali mogły być jednocześnie naprawiane cztery ciągniki.

W ramach warsztatu naprawczego naprawiono stanowiące własność spółdzielni ciągniki, około 60 sztuk, z czego $\frac{3}{4}$ stanowiły stare ciągniki marki URSUS. W późniejszym okresie świadczone usługi w zakresie napraw ciągników dla rolników indywidualnych oraz samochodów i autobusów, co w większości odbywało się w kanałach remontowych.

Oprócz ubezpieczonego w warsztacie naprawczym pracowali elektrycy, mechanicy (od 6 do 8 osób), spawacze i tokarze. Część mechaników naprawiała maszyny towarzyszące ciągnikowi, a część zajmowała się wyłącznie naprawą ciągników i kombajnów.

Ubezpieczony był specjalistą napraw silników i skrzyń biegów w ciągnikach. Do jego obowiązków należały kapitalne i bieżące remonty silników i ciągników. Aby przeprowadzić naprawę silnika ubezpieczony musiał wjechać ciągnikiem na kanał, otworzyć miskę olejową i w razie potrzeby – bądź naprawić silnik na miejscu, bądź wymontować go i wysłać do naprawy do specjalnego zakładu, a po jego naprawie do obowiązków ubezpieczonego należało również wymontowanie silnika do ciągnika.

Większość napraw odbywała się w kanale remontowym. Pozostały czas to praca naprawcza po wyjęciu danego elementu. Zdarzało się również dokonanie napraw w terenie, np. w razie awarii poza zakładem naprawczym.

Ubezpieczony pracował w kanale remontowym przez około 70 – 80% czasu pracy (4 – 6 godzin dziennie).

/dowód: angaże, k. 43 – 47 akt, k. 94 – 100 akt ZUS; informacja o zwolnieniu z obowiązku świadczenia pracy, k. 48 akt; informacja o przyznaniu dodatku do wynagrodzenia, k. 49 akt; informacja, k. 50 akt; informacja o przyznaniu dodatku do wynagrodzenia, k. 51 akt; angaże, k. 56 – 68 akt; zeznania świadka Z. N., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania świadka A. W., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; świadectwo pracy, k. 12 – 12 v. akt ZUS; umowa o pracę, k. 101a – 101a v. akt ZUS; dokumentacja pracownicza/

Do obowiązków ubezpieczonego w ramach stosunku pracy należało również pełnienie funkcji kierowcy pojazdu służbowego – pogotowia technicznego. Był to samochód marki Ż. wyposażony w narzędzia i podnośnik. Na ubezpieczonym spoczywał obowiązek konserwacji tego pojazdu poprzez wymianę oleju, filtrów, ogumienia.

Obowiązki ubezpieczonego jako kierowcy pojazdu służbowego polegały na świadczeniu napraw poza siedzibą zakładu. W razie awarii ciągnika ubezpieczony był wzywany na miejsce awarii i za pomocą narzędzi znajdujących się w pojeździe naprawiał usterki. Pomoc techniczna była głównie potrzebna w czasie żniw i wykopków, bowiem wówczas często zdarzały się awarie (kilka razy w tygodniu). Naprawy te odbywały się zasadniczo w miejscu awarii (m.in. na polu czy drodze). Drobną awarię ubezpieczony naprawiał w 10 minut, a poważniejszą – w kilka godzin. Praca pogotowia technicznego była zmianowa. Oprócz ubezpieczonego funkcję tę pełnił A. K..

Od dnia 2 września 1980 roku z tytułu wykonywania obowiązków kierowcy pojazdu pomocy technicznej ubezpieczony otrzymywał dodatek do wynagrodzenia zasadniczego w wysokości 24 złotych dziennie za prowadzenie pojazdu oraz 6 złotych za czynności obsługi dziennej, jeśli w danym dniu obsługa taka została wykonana, od dnia 25 września 1980 roku – 48 złotych dziennie, a od dnia 1 stycznia 1986 roku – 70 złotych dziennie.

Ubezpieczony pracował w nadgodzinach, tj. w sezonie żniwnym i wykopkowym około 250 godzin, a w pozostałych okresach zależnie od potrzeb. Praca w nadgodzinach w zasadzie odbywała się w terenie, na miejscu awarii.

W ramach pomocy technicznej ubezpieczony obsługiwał również Zakład w M., znajdujący się w odległości około 2 km od D. oraz Zakład w S., znajdujący się około 3 km od D..

/dowód: informacja o przyznaniu dodatku do wynagrodzenia, k. 49 akt; informacja, k. 50 akt; informacja o przyznaniu dodatku do wynagrodzenia, k. 51 akt; angaże, k. 56 – 68 akt; zeznania świadka Z. N., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania świadka A. W., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; dokumentacja pracownicza/

Z dniem 1 lipca 1990 roku w ramach stosunku pracy ubezpieczonemu zostały powierzone również obowiązki zaopatrzeniowca.

Obowiązki te wykonywał raz w tygodniu, a czasem raz w miesiącu. W ramach tych obowiązków ubezpieczony jechał do M., kupował niezbędną część i przywoził ją do zakładu.

Z tego tytułu otrzymywał dodatek do wynagrodzenia zasadniczego.

/dowód: zeznania świadka Z. N., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania świadka A. W., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; dokumentacja pracownicza/

Od dnia 15 stycznia 1998 roku ubezpieczony pełnił również funkcję magazyniera. Do magazynu przychodził codziennie, a czasem co drugi, co trzeci dzień. Pobierał części z magazynu i wydawał je innym mechanikom pracującym w zakładzie naprawczym bądź też zabierał je celem osobistego wykonania napraw. Mechanicy składali zamówienia do magazynu, a ubezpieczony zamówienia te odnotowywał w dokumentacji magazynu i następnie wydawał zgodnie z zamówieniem.

Od dnia 24 listopada 1999 roku został na stałe zatrudniony na stanowisku magazyniera.

/dowód: zeznania świadka Z. N., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania świadka A. W., nagranie audio, k. 143 akt; zeznania odwołującego A. B., nagranie audio, k. 143 akt; świadectwo pracy, k. 12 – 12 v. akt ZUS; dokumentacja pracownicza/

Na dzień 31 grudnia 1999 roku ogólny staż pracy ubezpieczonego wynosi 29 i 3 miesiące okresów składkowych.

/okoliczności bezsporne/

W dniu 12 stycznia 2012 roku ubezpieczony wniósł o przyznanie mu emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Decyzją z dnia 23 stycznia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, z uwagi na nieudowodnienie przez ubezpieczonego wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Celem udowodnienia stażu pracy w warunkach szczególnych w (...) w M. oraz w Spółdzielni (...) w D. ubezpieczony powołał dowód z zeznań świadków A. K., K. Z. i W. B..

Na skutek odwołania od decyzji wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2012 roku w sprawie o sygn. akt VI U (...) Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił odwołanie.

Apelacja od tego wyroku została oddalona na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 grudnia 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 956/12.

/dowód: wniosek, k. 2 – 3v. akt ZUS; decyzja ZUS, k. 17 – 18 akt; wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 11 kwietnia 2012 r., sygn. VI U 869/12, k. 35 akt ZUS; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 grudnia 2012 roku, sygn. akt III AUa 956/12, k. 40 akt ZUS; akta VI U 869/12/

W dniu 6 maja 2013 roku ubezpieczony ponownie wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Decyzją z dnia 14 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, albowiem nadal nie wykazał on 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Celem udowodnienia spornego okresu pracy w warunkach szczególnych w (...) w M. oraz w Spółdzielni (...) w D. ubezpieczony powołał dowód z zeznań świadków Z. N. i A. W..

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2014 roku w sprawie o sygn. akt VI U 3238/13 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 14 października 2013 roku.

Na skutek apelacji pełnomocnika ubezpieczonego Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 11 grudnia 2014 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 675/14 oddalił apelację.

/dowód: wniosek, k. 43 akt ZUS; decyzja ZUS, k. 53 – 53 v. akt ZUS; wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 19 lutego 2014 roku o sygn. akt VI U 3238/13, k. 62 akt ZUS; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 grudnia 2014 roku o sygn.. akt III AUa 675/14, k. 68 akt ZUS; akta VI U 3238/13/

W dniu 10 czerwca 2015 roku ubezpieczony ponownie wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. o przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, powołując nowe dokumenty w postaci angażów, świadectw pracy, umowy i zaświadczenia lekarskiego.

/dowód: wniosek, k. 73 – 74 akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dokumentów załączonych do akt sądowych, w tym również akt o sygn. VI U 869/12 oraz VI U 3238/13, jak i znajdujących się w aktach organu rentowego oraz w aktach pracowniczych ubezpieczonego, którym to przyznano walor wiarygodności. Nie wzbudziły one zastrzeżeń Sądu, a i strony w żaden sposób nie kwestionowały ich autentyczności oraz prawdziwości zawartych w nich informacji.

Ustalenia stanu faktycznego Sąd poczynił również w oparciu o dowód z zeznań odwołującego A. B. oraz świadków Z. N. i A. W..

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego A. B. w zakresie dotyczącym zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w M. w Filii w D., jak również w Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., okresu zatrudnienia, zajmowanych stanowisk, zakresu powierzonych obowiązków oraz wymiaru czasu pracy, albowiem zeznania te są jasne i korespondują z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, a zestawione z nim stanowią spójną całość.

Jako wiarygodne należało ocenić zeznania świadków Z. N. i A. W., albowiem w sposób szczerzy opisali przebieg zatrudnienia ubezpieczonego w Państwowym Ośrodku (...) w M. w Filii w D. oraz Spółdzielni Kółek Rolniczych w D., zakresu powierzonych obowiązków, specyfiki wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, wymiaru czasowego pracy w kanale remontowym. Zeznania te znajdują potwierdzenie w szczególności w dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. w przedmiocie odmowy przyznania ubezpieczonemu A. B. emerytury w obniżonym wieku emerytalnym nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie, kierując się wytycznymi sformułowanymi przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 5 stycznia 2017 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1450/16, a którymi Sąd jest związany w trakcie niniejszego postępowania, Sąd Okręgowy poddał analizie zasadność wystąpienia przez ubezpieczonego z kolejnym wnioskiem o przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Dwa wcześniejsze wnioski w tej kwestii zostały już negatywnie rozstrzygnięte ostatecznymi decyzjami organu rentowego z dnia 23 stycznia 2012 roku oraz z dnia 14 października 2013 roku. Zgodnie z treścią art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 887), w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organu rentowego, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Na kanwie tego przepisu zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że celem ponownego ustalenia prawa do świadczenia jest usuwanie wad sprowadzających się do uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygnięcia o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od spełnienia których zależy przyznawanie uprawnień ubezpieczeniowych (K. Antonów, komentarz do art. 114). Chodzi zatem o rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały ex lege przed wydaniem weryfikowanych decyzji rentowych oraz niezgodności zawartego w nich rozstrzygnięcia z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją zainteresowanych, powstałą na skutek uchybień popełnionych przez organ rentowy bądź na skutek zaniedbań stron (wyr. SN z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 247/09, *legalis*; wyr. SN z dnia 13 września 2011 r., I UK 124/11, *legalis*; post. SN z dnia 20 września 2011 r., I BU 4/11, *legalis*).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony domagając się po raz kolejny przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, przedłożył nowe dowody, mogące mieć wpływ na ukształtowanie prawa do emerytury w zakresie przez niego żądanym, m.in. świadectwa pracy, umowy czy angaże. Dlatego też, organ rentowy zobligowany był do rozważenia – w oparciu o przedłożone dokumenty – zasadności zmiany decyzji w przedmiocie odmowy przyznania emerytury w żądanym przez ubezpieczonego zakresie. Dokumenty te nie stanowiły bowiem podstawy faktycznej wydania poprzednich decyzji. Zgodnie z tym organ rentowy dokonał oceny tych dowodów i uznał, że nie zachodzą podstawy do weryfikacji wcześniejszych decyzji. Dlatego też, zadaniem Sądu w przedmiotowej sprawie stało się zbadanie poprawności rozstrzygnięcia organu rentowego w kontekście obowiązujących przepisów prawnych, warunkujących możliwość przyznania ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku emerytalnym. A zatem odwołanie ubezpieczonego od decyzji należało uznać za dopuszczalne.

Zgodnie z dyspozycją art. 184 ustawy dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z treścią art. 27 cytowanej ustawy okres składkowy i nieskładkowy wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Natomiast w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr. 8, poz. 43) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki, tj. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Definicję ustawową „pracy w szczególnych warunkach” zawiera art. 32 ust. 2 ustawy, zgodnie z którym, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Celem takiego unormowania jest umożliwienie osobom wykonującym przyczyniającą się do szybszego obniżenia wydolności organizmu pracę w szczególnych warunkach wcześniejszego przejścia na emeryturę.

Istotne jest przy tym to, że wskazane przesłanki muszą zaistnieć kumulatywnie, tj. ubezpieczony musi udowodnić zarówno 15 – letni okres pracy w szczególnych warunkach, jak i 25 – letni okres składkowy i nieskładkowy. Tylko łączne spełnienie tych warunków przewidzianych prawem może bowiem spowodować przyznanie dochodzonego świadczenia. Dlatego też brak chociażby jednej z przesłanek (brak wykazania jednego z tych okresów) pozwala orzec o braku uprawnienia do emerytury w wieku obniżonym, bez konieczności badania występowania innych niezbędnych warunków (wyr. SA w Szczecinie z dnia 10 marca 2016 r., III AUa 512/15, *legalis* nr 1446540). Innymi słowy, o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 184 ustawy, a nie przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnym charakterze lub warunkach (wyr. SN z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 140/10, *legalis*; wyr. SA w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2016 roku, III AUa 987/14, *legalis*).

Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące tę materię przepisy należy wyklądać ściśle i niedopuszczalne jest stosowanie w ich przypadku wykładni rozszerzającej.

Zgodnie z Wykazem A cytowanego rozporządzenia, Dział XIV, poz. 16 prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych uznaje się za prace w szczególnych warunkach. Podkreślenia wymaga to, że utworzenie określonych działów „resortowych” i przypisanie do nich ściśle określonych rodzajów prac nie jest przypadkowe (wręcz przeciwnie jest uzasadnione stopniem uciążliwości pracy w powiązaniu ze specyfiką danej gałęzi przemysłu). W wykazach omawianego rozporządzenia, nie ma ujętej pracy mechaników samochodowych jako takiej, ale uwzględniona została tylko praca mechaników pracujących w kanałach remontowych. Niemniej dla oceny,

czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy – rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych.

W niniejszej sprawie bezspornym było uzyskanie przez ubezpieczonego A. B. wymaganego ustawą wieku emerytalnego, tj. 60 lat, jak również wykazanie co najmniej 25 – letniego okresu składkowego. Sporu nie było również w kwestii braku członkostwa ubezpieczonego w otwartym funduszu emerytalnym.

Przedmiot sporu koncentrował się natomiast na ustaleniu czy ubezpieczony legitymuje się 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, czego pochodną było stwierdzenie zasadności przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, zgodnie ze zgłoszonym żądaniem ubezpieczonego.

Organ rentowy zarówno w zaskarżonej decyzji, jak i w odpowiedzi na odwołanie stwierdził, iż ubezpieczony nie legitymuje się co najmniej 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego – w ocenie organu rentowego – ubezpieczony nie spełnia zasadniczej przesłanki warunkującej przyznanie mu prawa do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku emerytalnym. Odwołujący zajął zaś odmienne stanowisko wywodząc, iż wykazał on 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, bowiem za takie – jego zdaniem – należy uznać okresy zatrudniania w (...) w M. w okresie 1.10.1969 – 31.12.1973 roku oraz w Spółdzielni (...) w D. w okresie 1.01.1974 – 31.12.1998 roku. W ocenie odwołującego, zasadność zaliczenia okresów pracy w tych zakładach jako pracy w szczególnych warunkach wynika z kolejno zajmowanych stanowisk mechanika samochodowo – ciągnikowego, w ramach których ubezpieczony pracował głównie w kanałach remontowych. Dlatego też – w jego ocenie – przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym jest w pełni zasadne.

Sąd w pełni podziela argumentację zaprezentowaną przez pozwany organ rentowy. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w sposób niebudzący wątpliwości prowadzi do wniosku, że ubezpieczony nie wykazał wymaganych ustawą okresów pracy w szczególnych warunkach, wynoszących co najmniej 15 lat. Tym samym brak jest podstaw do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Ubezpieczony domagał się zaliczenia do okresów pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 1.10.1969 roku do dnia 31.12.1973 roku z tytułu zatrudnienia w (...) w M. oraz okresu od dnia 1.01.1974 roku do dnia 31.12.1998 roku z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w D., w każdym z przypadków – na stanowisku mechanika samochodowo – ciągnikowego. Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Co prawda, ubezpieczony przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych, natomiast są one nieprawidłowe pod względem formalnym, nie odnoszą się wprost do świadczenia pracy w kanałach remontowych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadczą jedynie o tym, że w sporych okresach ubezpieczony pozostawał zatrudniony na stanowisku mechanika samochodowo – ciągnikowego. Zdaniem Sądu ubezpieczony nie powołał takich dowodów z dokumentów, z których w sposób pewny wynikałoby, że rzeczywiście we wskazanych przez niego okresach wykonywał on prace w szczególnych warunkach.

Tymczasem analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do odmiennych wniosków. W kwestii tej zasadnicze znaczenie mają zeznania świadków Z. N. oraz A. W., jak również dowód z zeznań odwołującego A. B..

Z zeznań tych wprost wynika, iż w spornych okresach ubezpieczony A. B. wykonywał prace odpowiadające charakterem i zakresem pracom w szczególnych warunkach, bowiem pracował w kanałach remontowych. Natomiast nie sposób przyjąć, aby praca ta miała charakter stały i odbywała się w pełnym wymiarze czasu pracy. Oprócz wykonywania napraw ciągników w kanale, ubezpieczony w ramach obowiązków służbowych wykonywał bowiem inne, zlecane mu przez pracodawcę czynności. Do czynności tych należało nie tylko wykonywanie napraw poza kanałem naprawczym (tj. wymiana ogumienia czy wymian filtrów), pełnienie obowiązków magazyniera, zaopatrzeniowca, ale również czynności poza zakładem pracy, w ramach wyjazdów pogotowia technicznego. Jak wynika z zeznań świadków, zdarzało się tak, że ubezpieczony wykonywał naprawy w miejscu powstania awarii, na polu, na drodze itp. Awarie takie miały miejsce średnio dwa razy w tygodniu, szczególnie w okresie żniw i wykopków, w trakcie wzmożonej pracy maszyn. Poza zakładem naprawczym w D., obsługiwał również Zakłady w M. czy w S., oddalone od macierzystego Zakładu o kilka kilometrów. W tym miejscu wskazać trzeba, iż wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełnione tylko wówczas gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyr. SA w Rzeszowie z dnia 15 listopada 2012 roku, III AUa 813/12, *legalis*). Nie ulega wątpliwości, że praca w szczególnych warunkach, to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie), gdy pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2011 r., I UK 174/11).

Warunku ciągłości ubezpieczony nie spełnia, bowiem oprócz pracy w kanale wykonywał również inne czynności służbowe. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku, że praca w kanale remontowym była głównym, lecz nie jedynym zajęciem ubezpieczonego w ramach stosunku pracy.

Sąd aprobejuje w tej kwestii stanowisko zaprezentowane w najnowszym orzecznictwie nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełnia koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim jest stale wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyr. SN z dnia 7 lutego 2017 r., II UK 637/15, *legalis*). Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach mogą bowiem korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy.

W judykaturze wskazuje się jednak na odstępstwa od tej reguły. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 7 lutego 1983 roku (wyr. SN z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, *LEX*; wyr. SN z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, wyr. SN z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (wyr. SN z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75, wyr. SN z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86). Takie sytuacje, w ocenie Sądu Okręgowego, nie mają miejsca w przedmiotowej sprawie, albowiem wykonywanie prac naprawczych poza kanałem czy też podejmowanie się przez ubezpieczonego innych zajęć (pomoc techniczna, magazynier czy zaopatrzeniowiec) nie stanowiło immanentnej części prac kanałowych, nie miały też charakteru ubocznego, krótkotrwałego. Jak wykazało postępowanie dowodowe prace w kanale remontowym odbywały się około 4 – 6 godzin dziennie, a pozostałe obowiązki służbowe ubezpieczonego odbywały się poza kanałem. Za realizację dodatkowych obowiązków pracowniczych ubezpieczony otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie. Dlatego też, nie ma wątpliwości, że wykonując w taki sposób swoje obowiązki pracownicze, ubezpieczony nie był stale narażony na szkodliwe dla zdrowia czynniki, prowadzące do obniżenia wydolności organizmu, co jest podstawową przesłanką obniżenia wieku emerytalnego.

Konkludując, skoro ubezpieczony nie spełnia ustawowej przesłanki koniecznej do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, zaskarżoną decyzję organu rentowego należy uznać za prawidłową, niewymagającą weryfikacji.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a contrario należało orzec jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Zgodnie z treścią art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Natomiast art. 98 § 3 kpc w zw. z art. 99 kpc, do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie,

jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. Uszczegółowienie tej normy stanowi zaś § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804), w brzmieniu obowiązującym na dzień przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, zgodnie z którym opłaty stanowiące podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2-4. W myśl § 9 ust. 2 rozporządzenia stawki minimalne wynoszą 180 złotych w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Jako, że odwołanie ubezpieczonego zostało oddalone i tym samym jest on stroną przegrywającą spór, zobowiązany jest on zwrócić organowi rentowemu koszty zastępstwa procesowego według stawek minimalnych.

Mając na względzie powyższe, na podstawie cytowanych przepisów, należało orzec jak w punkcie 2 wyroku.

SSO Ewa Milczarek